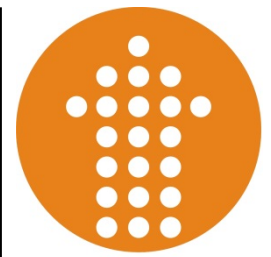

Lietuvos mokslinių žurnalų atvirumo galimybės: „žalioji kelias“ eLABa talpykloje

dr. Jūratė Kuprienė ir dr. Žibutė Petrauskienė
Vilniaus universiteto biblioteka
<http://www.mb.vu.lt>

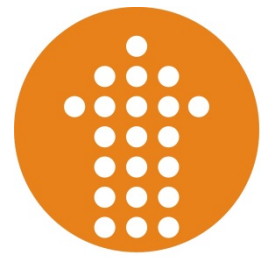
Ką sako skaičiai

- 1665 m. – pirmasis mokslinis žurnalas (Journal des sçavans; Philosophical Transactions);
- 2002 m. registruota 905 090 ISSN; tame tarpe – apie 24 tūkst. recenzuojamų mokslinių žurnalų (<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2909426/>);
- Nuo XVII a. iki dabar – per 50 mln. straipsnių (+ - keli milijonai) (<http://duncan.hull.name/2010/07/15/fifty-million/>);
- Lietuvoje – 1882 m. – „Apšvieta“, literatūros ir mokslo mėnesinis leidinys, kurio tikslas buvo: „platinti mokslą, didinti rašliavą, griauti prietarus, apvalyti pelėsius nuo lietuvių dvasios“ (Urbonas, V. Lietuvių žurnalas, p. 27).
- Šuo metu Lietuvoje leidžiama 292 moksliniai žurnalai (LMAVB Lietuvos mokslinių periodinių leidinių (recenzuojamų ir nerecenzuojamų) sąrašas , <http://www.mab.lt/lt/istekliai-internete/mokslo-zurnalai>).

Mokslinių žurnalų tikslai

- „**užtikrinti bendradarbiavimą** tarp skirtingų mokslinio darbo kultūrų...“;
- „Publikuojami straipsniai padeda **stiprinti** šalies ir tarptautinį mokslo **bendradarbiavimą, supažindinti** ... su svarbiausiais ...reglamentuojančiais nacionaliniais, Europos Sąjungos bei tarptautiniais teisės aktų reikalavimais ir jų taikymu.“;
- „**telkti mokslininkus**, atliekančius įvairiusfundamentinius ir taikomuosius tyrimus, galinčius daryti poveikį Žurnalas **plėtoja** ... šią šakų **tyrimus**.“;
- „**skatinti greitą informacijos sklaidą** bei **tarpdisciplininį dialogą**...“;
- „**plėsti** akademinės bendruomenės **akiratį remiant** tarptautinių ... tyrimų ir ... mokymo metodikos **sklaidą**.“;
- „**užtikrinti** mokslo žinių **sklaidą ir populiarinimą**...“.

Rinkodaros požiūriu -

- Matomumas?
- Vertinimas?
- Panauda?
- Cituojamumas?

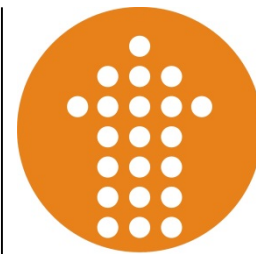

Kas įtakoja?

- Tradicijos;
- Kalba, šalis;
- Recenzavimas, redkolegijos sudėtis;
- Moksliskumas, patikimumas, mokslinių tyrimų duomenys;
- Mokslo sritis, kryptis;
- Daugiadalykiškumas;
- Reklama;
- Kaina;
- Įvaizdis, atsiliepimai;
- Įtraukimas į tarptautines DB ar registrus;
- **IT raida;**
- **Atvirumas;**
-

Atviroji prieiga

VILNIAUS UNIVERSITETO
BIBLIOTEKA

- **Aukšinis kelias** – mokslinių straipsnių paskelbimas atvirosios prieigos žurnaluose.
- **Žalioji kelias**, dar vadinamas saviarchyvavimu (angl. self-archiving) – tai mokslinės produkcijos įkėlimas į atvirosios prieigos talpyklas.

Atviras, elektroninis = matomas, naudojamas, cituojamas?

“relative **citation counts** for articles available **online** are on average **336% higher** than those for articles not found online”

“The magnitude of the derived **open access/not open access** ratio varied by subject field and year of publication **between 25% and 250%.**”

(<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1751157707000466>)

eLABa – nacionalinė informacinė sistema

Valdytojas – Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija

Pagrindinis tvarkytojas – Vilniaus universitetas

Tvarkytojai – Lietuvos mokslo ir studijų institucijos, leidyklos, bibliotekos ir kitos su mokslinių tyrimų, eksperimentine (socialine, kultūrine) plėtra ir studijomis susijusių veiklą vykdančios įstaigos

Šiuo metu eLABa tvarkytojų – 48.

eLABa veiklų koordinavimas – ŠMM ir LABIIMSPPK* bendradarbiavimas

* Lietuvos akademinė bibliotekų informacinės infrastruktūros mokslui ir studijoms palaikymo ir plėtros konsorciūmas

Lietuvos akademinė elektroninė biblioteka

www.elaba.lt

eLABa tikslas – kaupti, tvarkyti, saugoti mokslinių tyrimų, eksperimentinei plėtrai ir studijoms reikiamus dokumentus, Lietuvos mokslo ir studijų sistemos dalyvių mokslinės veiklos rezultatus ir suteikti atvirą prieigą prie jų.

Ieškokite:

- Lietuvos akademinėse bibliotekose saugomų dokumentų;
- Dėstytojų, mokslo darbuotojų ir studentų paskelbtų publikacijų;
- Studijų baigiamųjų darbų, daktaro disertacijų ir jų santraukų, meno projektų tiriamųjų darbų, habilitacijos procedūrai teiktų mokslo darbų apžvalgų;
- Prenumeruojamų ar atvirosios prieigos duomenų bazių dokumentų.

Pateikite ir tvarkykite:

- Studijų baigiamuosius darbus, daktaro disertacijas ir jų santraukas, meno projektų tiriamuosius darbus ir tikrinkite, ar jie neplagijuojami;
- Mokslinių tyrimų pagrindu parengtas ir paskelbtas mokslo publikacijas;
- Mokslinės veiklos rezultatus ir formuokite jų statistines bei sąrašines ataskaitas.

eLABa duomenys

Bibliotekų kataloguose:

- pavadinimų bibliografinių įrašų iš viso: **3 110 700**
- fizinių vienetų įrašų iš viso: **7 288 210**

Mokslo publikacijų bibliografinių įrašų (PDB) iš viso: 361 000

Iš jų - STRAIPSNIAI SERIALINIUIOSE IR VIENKARTINIUIOSE LEIDINIUIOSE (S) – 190 739

Iš jų lietuvių k. – 117 602 (~62 %)

Elektroninių objektų talpykloje:

- Iš viso **43 280**
 - Iš jų ETD **33 470**
 - 78% prieinamų laisvai
 - 7,5% prieinamų intranete
 - neprieinamų 14%
 - Iš jų kitų **9 810**
 - 93,5% prieinamų laisvai
 - 6,5% prieinamų intranete

Dokumentų sutapties nustatymo DB iš viso: **120 000** dokumentų atspaudų

eLABa – Lietuvos mokslinės veiklos rezultatų registro funkcijos

- **Registruojami Lietuvos mokslo ir studijų darbai**
- **Kaupiami duomenys apie:**
 - Pasiekimus mokslo kryptyse ir srityse
 - Mokslinės veiklos rezultatų tipus ir rūšis
 - Bendradarbiavimą:
 - su mokslo institucijomis ir mokslininkais
 - su verslo įmonėmis
 - Mokslinės veiklos rezultatų publikavimą
- **Duomenys teikiami mokslo vertinimo tikslais:**
 - Švietimo ir mokslo ministerijai
 - Lietuvos mokslo tarybai
 - Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centrui (MOSTA)
 - Lietuvos mokslo ir studijų institucijoms, jų vadovybei, padaliniams, mokslininkams
 - *Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybai*
 - *Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūrai (MITA)*

Kas plėtojama ateityje

- **Naujos kartos bibliotekų sistemos:**

- Bendradarbiavimas, komunikacija ir atvirumas
- Integracija su elektroninių išteklių duomenų bazėmis, archyvais
- Elektroninių išteklių mokymuisi įtraukimas
- Duomenų įtraukimas (*open data*)
- Naujas funkcionalumas ir galimybės išteklių valdymui; analitiniai įrankiai
- Mobilios aplikacijos
- Savitarna

Mokslo produkcijos saugyklos – mokslo *grietinėlei* reprezentuoti

- Mokslininkų profiliai
- CV ar dokumentų atestacijoms generavimas
- Mokslo pasiekimai pasaulio žemėlapyje
- Mokslo produkcijos statistika ir ataskaitos vertinimui
- Integracija su stakeholder'ių sistemomis (VU, ŠMM, LMT, MOSTA...)
- E-leidyba be leidyklos
- Prieiga prie spausdinto ir rankraštinio mokslo paveldo

Įkėlimas – tik 5 žingsniai

Lietuvos akademinės elektroninės bibliotekos talpykla

Jūratė Kuprienė
[Atsijunti](#)

Mano dokumentai > Naujas

Dokumentai

Dokumentų administravimas

Dėstytojo dokumentai

Mano dokumentai

Kiti

Mano profilis

Ataskaitos

Formos tipas

Vedlys

Peržiūra

Paieška Aleph

Importuoti iš failo

Eksportuoti

Pagalba

Žingsnis 1

Žingsnis 2

Žingsnis 3

Žingsnis 4

Žingsnis 5

Bendri duomenys

DB *

PDB

Tipas *

STRAIPSNIAI SERIALINIUI SE IR VIENKARTINIUI SE LEIDINIUI SE

Pasirinkti

Aprašo kūrėjo institucija

Vilniaus universitetas

Aprašo kūrėjo padalinys *

Biblioteka > Direkcija

Pasirinkti

Aprašo sukūrimo data

2015-02-13 10:32

Aprašą sukūręs naudotojas

Jūratė Kuprienė

Dokumento kalba

Lietuvių

Mokslo kryptys ir sritys

* Įveskite bent vieną sritį ir kryptį

Kodas	Pavadinimas	Tipas	Veiksmai
Duomenų nėra			

+ Pridėti mokslo kryptį, sritį

Instituciniai klasifikatoriai

Pavadinimas	Reikšmė	Veiksmai
Duomenų nėra		

VU MTEP programos

+ Pridėti reikšmę

→ Tęsti

✓ Išsaugoti į juodrašį

[Grįžti į sarašą](#)

Žingsnis 4 – Žaliasis kelias

Priedami failai :

Pagrindinis failas. Svarbu įkelti ne skenuotą dokumentą, o sukurtą pdf formatu, kad jis būtų nuskaitymas sistemos pagalba. Nuskaitymame pdf formato faile galima viso teksto paieška.

Viršelis. Galima (nebūtina) įkelti PDB dokumento viršelį.

Priedai. Galima įkelti kitas PDB dokumento dalis.

Žingsnis 4

Prieigos sąlygos. Galima pasirinkti:

Laisvai prieinamas internete.

Prieinamas tik institucijos (-ų) intranete.

Neprieinamas.

Galioja iki. Pasirinkus „Prieinamas tik institucijos (-ų) intranete“ ir „Neprieinamas“ būtina nurodyti Datą, iki kada galios atitinkamos prieigos sąlygos.

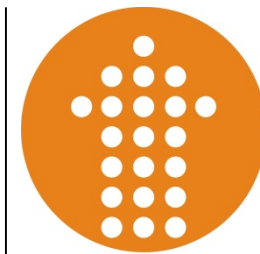
Atviroji prieiga ir Lietuvos žurnalai

VILNIAUS UNIVERSITETO
BIBLIOTEKA

- Iš 292 žurnalų – 195 AP (<http://www.mab.lt/lt/istekliai-internete/mokslo-zurnalai>).
- Patikrinta trečdalis „AP“ žurnalų (65).
- Iš jų – **24** savo svetainėje nurodo, kad: „This journal provides immediate open access to its content on the principle that making research freely available to the public supports a greater global exchange of knowledge“.
- ARBA papildo:
- „Therefore the journal is free for anybody to read and download, and to copy and disseminate for educational purposes.“
- Tik **du** – „The information published in the journal „*may be used in other websites and mass media for non-commercial purposes*“.
- **Trys** – CC licencija.
- **Trys** – mokestis už publikavimą (200 Lt (be PVM) už 1 str.; 90 Eu už 1 str.
- -----
- Trūksta teisinės bazės.

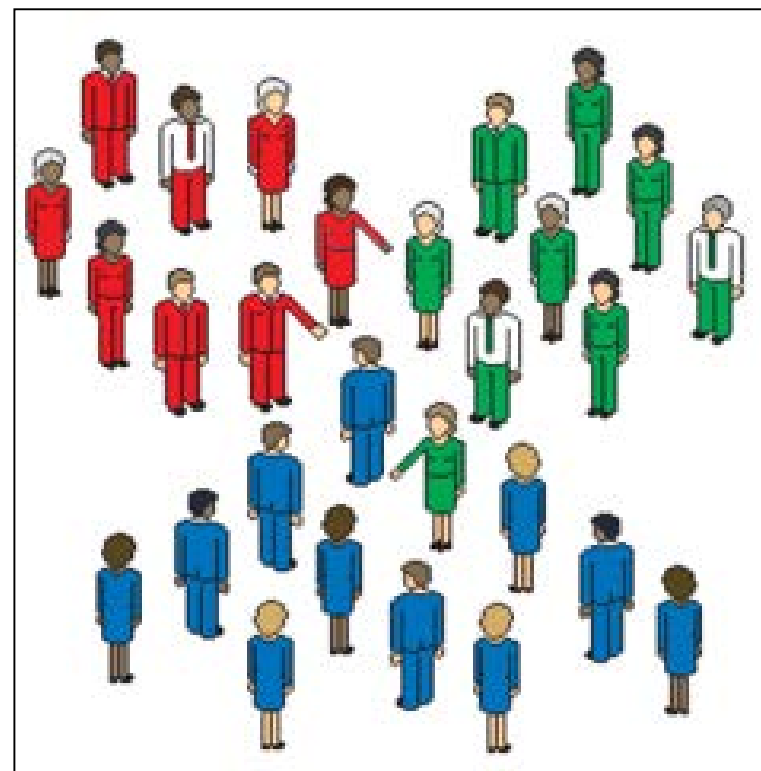
eLABa – atviros prieigos įgyvendinimui

VILNIAUS UNIVERSITETO
BIBLIOTEKA

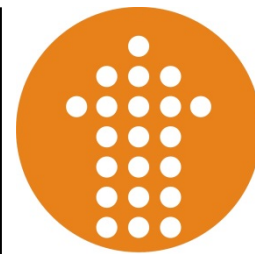
- Sąlygos – TAIP!
- Poreikis – TAIP!
- Galimybės – TAIP!

Ko reikia?

(http://www.researchinformation.info/features/feature.php?feature_id=439)

Ačiū!

VILNIAUS UNIVERSITETO
BIBLIOTEKA

- www.elaba.lt
- Jurate.kupriene@mb.vu.lt
- Zibute.petrauskiene@mb.vu.lt